

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 17/00246
Arkivkode
Saksbehandler Vidar Andersen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	10.05.2021	8/21

Samisk kirkeråds forventninger til Sannhets- og forsoningskommisjonen

Samisk kirkeråd 2020 - 2024 har behandlet saken i møte 10.05.2021 sak 8/21

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

1. Samisk kirkeråd vedtar følgende innspill fra Samisk kirkeråd til Sannhets- og forsoningskommisjonen:

A

Fornorskningspolitikkenes konsekvenser i tid

Samisk kirkeråd minner om disse forholdene der historiene henger sammen, ikke bare i tid. Når statens myndigheter vedtar politikk på øverste nivå, påvirkes også de andre enhetene, og videre også individer. Individens påvirkning av denne politikken kan avleses på helsestatistikker, kommentarfeltene i sosiale medier, mangel på gjennomføring av rettigheter, mangel på kunnskap hos majoritetsbefolkningen. Dette er også noe som ble fremhevet av den yngste generasjonen på Stortingets høring før opprettelsen av kommisjonen.

En konsekvens er de rettslige konsekvensene dette har hatt for enkeltpersoner helt til vår tid. Dette har for eksempel hatt store konsekvenser flere steder av det samiske området der behandlingen av reindrift ikke har vært bra. Tapet av språk og muligheten morsmålet gir for å folde ut den dypere livsforståelse, er et stort tap for det samiske folk.

Samisk kirkeråd ber om at kommisjonen gjør en helhetlig vurdering av hvordan ulike lovverk har bidratt til marginalisering av samer, og hvorvidt det i dag er lovverk som oppleves som marginaliserende eller diskriminerende for samisk språk, kultur og samisk næringer.

Brudd på urfolksretten

Samisk kirkeråd viser til Kirkemøtets vedtak i sak 9/14 Den norske kirke og menneskerettighetene der et av prioriteringspunktene var brudd på urfolks rettigheter: «Den forsoningsprosessen som har begynt, må videreføres i et sterkt engasjement for urfolks rettigheter, nasjonalt og internasjonalt, gjennom å bidra til at brudd på urfolks rettigheter ikke fortsetter. Samisk kirkeråd har ved flere anledninger pekt på brudd på urfolks rettigheter i Norge, som skjer selv om Sannhets- og forsoningskommisjonen arbeider.

Ideologi og teologi

Samisk kirkeråd vil med tidsaspektet i mente også peke på at det er nødvendig å se fornorskningen i en større ideologisk og teologisk sammenheng. Fornorskningspolitikken fra 1850-årene oppstod ikke i et vakuum, men var en del av en lengre prosess. Dette er også framhevet i mandatet til kommisjonen, at kommisjonen skal se på de bakenforliggende ideologiene.

Samisk kirkeråd vil peke på at forskning i systematisk teologi viser at teologien bidro til rettferdiggjøring av politikken. Demonologien var en teologisk retning som omhandler ondes virkning på jorden, og samisk åndelighet falt etter hvert under denne paraplyen så tidlig som 1600-tallet. Dette har enda konsekvenser i dag der åndelighet utenfor den offisielle kirken blir hevdet å utgå av det onde. Samisk kirkeråd ser at det er nødvendig med økt kunnskap og dialog om disse forholdene som var med på å danne bakteppet for fornorskningspolitikken.

Involvering av majoritetssamfunnet

Samisk kirkeråd ser det som positivt at kommisjonen har møter ulike steder. Involvering av det samiske samfunnet er viktig i arbeidet. Imidlertid er det noe bekymringsverdig at ikke majoritetssamfunnet i tilstrekkelig grad deltar i arbeidet med dette. Samisk kirkeråd ber om at kommisjonen har fokus på dette i sitt arbeid. Det er viktig at det norske samfunnet i sin fulle bredde blir både involvert i dette arbeidet, men det er også viktig at et av tiltakene blir en større reform av samfunnsstrukturene som en konsekvens av dette.

Åndelighet

Åndelige tradisjoner og helhetlig livsforståelse er viktig for mange samer og samiske samfunn. Åndelighet henger sammen med hverdagslivet for mange samer. Det er noe som skaper en helhet for mange mennesker og samisk historie vitner om at åndelighet har vært veldig viktig i det samiske samfunnet.

Samisk kirkeråd registrerer at det ikke er viet stor oppmerksomhet rundt konsekvensene for åndelighet i det samiske samfunn. Mandatet åpner for å se på bakenforliggende ideologier, og Samisk kirkeråd vil foreslå at dette i større grad tas opp som tema. Dette er et tema som er levende i samiske samfunn og som det også er knyttet skam til.

Samarbeid over grensene

Samisk kirkeråd viser til at det pågår lignende prosesser også på svensk og finsk side. Assimileringspolitikken blant stater i nord har påvirket samer på tvers av grensene. Vedtak som ble gjort på norsk side, som for eksempel utestengingen av samer fra Sverige i 1922 fra Troms-området, påvirket samiske reindriftsutøvere som hadde sitt vinterbosted på svensk side. Samisk kirkeråd oppfordrer kommisjonen til å ta inn påvirkning på tvers av statsgrensene som et moment i sitt arbeid.

B

Samisk kirkeråd foreslår følgende punkt som mulige tiltak til forsoningskommisjonens rapport:

- Det må iverksettes strukturelle endringer i samfunnet slik at samers rettigheter blir tilstrekkelig ivaretatt på alle samfunnssektorer.
- At kirkens rolle i fornorskningspolitikken blir belyst.
- At tros- og livssynsfeltet tilføres tilstrekkelig med ressurser for å belyse temaer som omhandler det som har med fornorskningens konsekvenser å gjøre.
- At arbeidet med tilbakeføring av levninger tilføres nok ressurser.
- Det legges til rette for arenaer om dialog mellom samer og majoritetssamfunnet.
- Tilføre ressurser for å styrke de samiske språkene.
- Styrke kunnskapen om samisk historie i samfunnet.
- Styrke kunnskapen i majoritetssamfunnet om samisk kultur og rettigheter med mål om å redusere konflikter i samfunnet.

C

Samisk kirkeråd forventer at kommisjonens rapport blir fulgt opp av de ansvarlige myndigheter og at det bevilges betydelige ressurser til arbeidet med gjenoppretting etter fornorskningspolitikken.

2. På det kirkelige feltet vil Samisk kirkeråd fremheve behovet for å synliggjøre samisk teologi, åndelighet og kirkelig tradisjon. Videre mener også Samisk kirkeråd at det er viktig at evangeliet fortsatt forkynnes på de samiske språk, og at samiske barn og unges identitet og tro styrkes. Å fortsatt fremme samarbeide over statsgrensene om samisk kirkeliv er viktig.
3. Samisk kirkeråd ber Kirkerådet om å forberede sak til Kirkemøtet hvor kirkens egen rolle i fornorskningspolitikken blir belyst, jf. SKR 32/16 Oppfølging av forsoningskonferansen
4. Samisk kirkeråd oppfordrer Teologisk Nemnd til å se på hvilken rolle teologien innenfor Den norske kirke kan ha bidratt til eller støttet opp under fornorskningspolitikken som ble ført av norske myndigheter. Det kan også være aktuelt å utvide dette arbeidet til også å gjelde andre minoriteter i Norge.

5. Samisk kirkeråd ber om at Ungdommens kirkemøte har sannhet og forsoning som tema.

6. Samisk kirkeråd ber sekretariatet om å vurdere en oppfølgende sak hvor det kan suppleres med ytterligere punkter ved behov.